

Top 30: de grootste coöperaties in de agribusiness

De NCR heeft het jaarlijkse overzicht opgesteld van de dertig grootste Nederlandse coöperaties in de agribusiness. De coöperatieve ondernemingen zijn gerangschikt naar de grootte van hun netto-omzet in 2007, daarnaast zijn kengetallen als aantal leden, aantal medewerkers en balanstotaal vermeld.

Cynthia Griffioen

De 30 ondernemingen die in de lijst zijn opgenomen behaalden een gezamenlijke netto-omzet van ruim 30,7 miljard euro, 7% hoger dan dezelfde groep in 2006 realiseerde. De grootste 10 coöperaties zijn goed voor 85% van dit omzettaal. Zeven van de 30 ondernemingen lieten in het verslagjaar een omzetsdaling zien.

Nummer 1 in het overzicht blijft voedingsmiddelenconcern VION, formeel geen coöperatie, maar vermeld vanwege de agrarische achtergrond van de aandeelhouder (ZLTO/NCB Ontwikkeling). Bij ZLTO zijn 10.334 agrarische ledenbedrijven aangesloten. VION laat na jaren van grote omzetsstijgingen een daling (-5%) zien vanwege lagere vleesprijzen. Ook in 2007 heeft het concern vele acquisities gedaan waaronder diepvriesgroentenproducent Oerlemans Foods dat de verdere uitgroei tot een foodbedrijf bevestigd.

'NIEUWE' NAMEN

Deze top 30 toont een aantal 'nieuwe' namen. Zo is Cebeco Groep na lange tijd weer vermeld; bij deze topcoöperatie zijn nog negen coöperaties in de toeleverende sfeer aangesloten. De holding heeft vooral nog activiteiten in pluimveevleesverwerking (Plukon Poultry Group). Voorts is HZPC opgenomen in de top 30, strikt genomen geen coöperatie, maar de vereniging HZPC welke 100% van de aandelen in HZPC Holland BV heeft, bestaat voor het overgrote deel uit aardappeltelers. In 1999 is HZPC Holland b.v. ontstaan uit de fusie van 2 grote pootaardappel exportbedrijven in Nederland: Hetteema en Coöperatie De ZPC.

Tenslotte is op plaats 21 AUV Dierenartsencoöperatie te vinden waarbij ruim 1900 praktiserende dierenartsen zijn aangesloten. De coöperatie is actief op het gebied van groothandel in en distributie van diergeneesmiddelen, diergeneeskundig instrumentarium en consultancydiensten.

DE GROOTSTE COÖPERATIES

In de top 5 is veel veranderd en zal nog meer veranderen. Zuivelcoöperaties Friesland Foods (nummer 2) en Campina (nummer 4) zitten in een fusietraject en zijn in afwachting van het oordeel van de Europese Commissie. Met een gecombineerde omzet van circa 9,1 miljard euro zou FrieslandCampina bovenaan deze lijst belanden én de grootste zuivelcoöperatie ter wereld worden.

Op 1 januari 2008 werd de samenvoeging van 's werelds grootste veilingen Bloemenveiling Aalsmeer (vorig jaar nummer 5) en FloraHolland (vorig jaar nummer 4) een feit. In het overzicht zijn de balanstotalen van beide coöperaties bij elkaar opgeteld.

Royal Cosun completeert de top 5. De omzet is vooral toegenomen door de overname van CSM Suiker waarmee tevens de positie op de Europese suikermarkt werd versterkt.

OMZET

Grote omzetsstijgingen bij onder meer Cehave Landbouwbelang, ForFarmers en Boerenbond Deurne vallen op, net als die bij de aardappelcoöperaties Agrico en HZPC. Onder meer de voercoöperaties hadden te maken met sterke stijgingen van de grondstoffenprijzen waardoor de omzetten toenamen. De omzetsstijging van Cehave Landbouwbelang (+47%) is daarnaast terug te voeren op de acquisities in Duitsland, Polen, Hongarije en Nederland (Agrarische Unie).

In 2007 werden bij Coöperatie ForFarmers een aantal veranderingen doorgevoerd. De naam van de coöperatie veranderde in FromFarmers en de activiteiten en bezittingen van de coöperatie zakten door in ForFarmers B.V. Vanaf 2007 is tevens het vermogen op naam gezet door het toewijzen van voerequivalenten. Na de grote overname van BELA in 2006 is in 2007 opnieuw een overname in Duitsland, de tweede

thuismarkt, gerealiseerd. Ook Agrifirm heeft steeds meer belangen in Duitsland en heeft de ambitie daar verder te groeien. Boerenbond Deurne groeide (+61%) niet alleen in volume-omzet, maar ook in verbreding van het bedrijf.

Boerenbond Ysselsteyn-SaWeCo, nummer 27, is op 1 januari 2008 ontstaan; de Limburgse mengvoederbedrijven gaan verder onder de naam Vitelia Voeders.

'Hogere grondstofprijzen zijn terug te zien in hogere omzetten'

Net buiten de top 30 vallen Nedato, Pigure Group, Bloemenveiling Oost Nederland, De Valk Wekerom, Arkervaart-Twente, Coöperatief Tuinbouwcentrum Lent, WestVeg en Brameco-Zon. Bloemenveiling Oost Nederland is per 1 januari 2008 gefuseerd met Veiling Vleuten (omzet in 2007 € 28.466) tot Plantion. Eind 2009 zal een nieuwe locatie in Ede in gebruik worden genomen. Met het ontstaan van Plantion en FloraHolland is het aantal Nederlandse bloemenveilingen teruggebracht tot twee. Tuinbouwtoeleveranciers Coöperatief Koninklijk Tuinbouwcentrum Lent (omzet in 2007 € 57.090) en Coöperatie Horticoop (nummer 24) onderzoeken momenteel de mogelijkheden voor een fusie.

WERKGELEGENHEID

Jarenlang telde Friesland Foods de meeste medewerkers, maar dit jaar biedt VION de meeste werkgelegenheid (16.214). Wel heeft Friesland Foods in 2007 het hoogste balanstotaal. De 30 ondernemingen in het overzicht hebben samen ruim 59.000 medewerkers. De drie telerscoöperaties

FresQ, VDT en BGB vallen in deze telling op vanwege het relatief geringe aantal medewerkers.

AANTAL LEDEN

De meeste leden heeft veeverbeteringscoöperatie CR Delta: 26.524. Aan- en verkoopcoöperatie Agrifirm volgt met zo'n 15.000 leden. Cosun heeft de grootste toename in het aantal leden (+31%) door de overstap van CSM-bientelers en komt uit op bijna 13.000 aangesloten akkerbouwers. De beide grote zuivelcoöperaties en FromFarmers completeren de top van de coöperaties met de meeste leden. De meeste coöperaties laten een ledendaling zien, uitgezonderd Cosun, Cehave Landbouwbelang, FromFarmers, DOC Kaas, Rijnvallei, AUV en Rouveen Kaasspecialiteiten.

Sommige coöperaties maken een onderscheid tussen aangesloten leden en ledenbedrijven. Zo telt Friesland Foods 9.417 ledenbedrijven en 14.305 leden. En bij Boerenbond Deurne bijvoorbeeld dienen leden een minimale jaarafname van 5.000 euro te realiseren, dit is in de statuten vastgelegd. Het ledenbestand bij FruitmastersGroep daalde fors vanwege een coöperatiebesluit omtrent de verplichte GlobalGap certificering van de teeltbedrijven. Voor de ledenomzet had dit geen gevolg: ook hier het resultaat van nog steeds toenemende schaalvergroting. Telerscoöperatie FresQ (nummer 13) geeft voorts aan dat enkele aangesloten glasgroentebedrijven al meer dan 30 hectare groot zijn. De 88 leden telen op 135 locaties.

Samen hebben de 30 coöperaties, uitgezonderd Cebeco Groep, meer dan 113.000 leden. Vanzelfsprekend kunnen agrarische ondernemers lid zijn van meerdere coöperaties. ■

Elk jaar stelt de NCR een lijst op van Nederlandse land- en tuinbouwcoöperaties gerangschikt naar netto-omzet. Uitgegaan is van gegevens uit de geconsolideerde jaarrekeningen van 2007 of in geval van gebroken boekjaren van 2006/2007 (dit betreft Agrico, Avebe, CNB, CR Delta, CZAV en HZPC). Naast de netto-omzetten zijn ook het balanstotaal en het aantal medewerkers weergegeven evenals het aantal leden van de coöperatie. Niet alle coöperatieve ondernemingen gerelateerd aan de agribusines zijn vertegenwoordigd in dit overzicht, zo is de agrarische bedrijfsverzorging bijvoorbeeld niet opgenomen. Mochten er naar uw mening coöperaties of relevante sectoren ontbreken in het overzicht, dan verneemt de NCR dat graag.

DE 30 GROOTSTE COÖPERATIES IN DE AGRIBUSINESS

2007	NAAM ONDERNEMING	SECTOR	NETTO-OMZET IN MILJOENEN EURO			BALANSTOTAAL IN MILJOENEN EURO		AANTAL WERKNEMERS (FTE)			AANTAL LEDEN		
			2007	2006	%	2007	2006	2007	2006	2007	2006		
1	VION*, SON EN BREUGEL	O	6.996	7.341	-5%	(2)	2.620	2.395	(1)	16.214	15.150	-	-
2	FRIESLAND FOODS, MEPPEL	Z	5.075	4.675	9%	(1)	2.990	2.651	(2)	14.582	15.312	9.417	9.721
3	FLORAHOLLAND, AALSMEER	V	4.063	3.892	4%	(5)	1.041	1.039	(5)	3.612	3.612	5.323	5.450
4	CAMPINA, ZALTBOMMEL	Z	4.032	3.624	11%	(3)	2.094	1.838	(3)	6.814	6.302	7.131	7.923
5	ROYAL COSUN, BREDA	O	1.713	1.469	17%	(4)	1.750	1.391	(4)	4.337	4.210	12.986	9.920
6	THE GREENERY, BARENDRECHT	V	1.414	1.448	-2%	(6)	500	539	(8)	1.638	1.693	1.250	1.350
7	CEHAVE LANDBOUWBELANG, VEGHEL	AV	967	657	47%	(9)	306	241	(7)	1.676	1.445	5.500	5.300
8	AGRIFIRM, MEPPEL	AV	725	576	26%	(8)	329	268	(11)	942	893	15.000	15.000
9	AVEBE**, VEENDAM	O	616	634	-3%	(7)	392	408	(9)	1.611	2.073	3.609	3.800
10	FORFARMERS, LOCHEM	AV	575	313	84%	(10)	257	200	(12)	600	546	7.170	6.294
11	CEBECO GROEP***, ROTTERDAM	O	575	556	4%	(11)	216	246	(6)	2.146	2.192	9	18
12	DOC KAAS, HOOGEVEEN	Z	405	358	13%	(12)	184	156	(20)	190	166	1.184	1.130
13	FRESQ, DE LIER	V	347	317	9%	(19)	78	45	(28)	14	13	88	90
14	CNB, LISSE	V	313	327	-4%	(24)	58	47	(26)	139	142	1.817	1.827
15	FRUITMASTERS GROEP, GELDERMALSEN	V	283	265	7%	(14)	109	100	(15)	348	339	674	879
16	AGRICO, EMMELOORD	O	275	200	37%	(25)	58	47	(22)	176	182	1.080	1.134
17	HZPC*, JOURE	O	243	174	40%	(20)	77	55	(19)	201	203	1.286	1.288
18	ZON FRUIT & VEGETABLES, VENLO	V	236	237	-1%	(15)	100	91	(24)	156	182	464	507
19	CZAV, WEMELDINGE	AV	228	214	7%	(17)	95	87	(18)	277	259	3.050	3.088
20	CNC, MILSBEEK	O	214	186	15%	(13)	138	132	(13)	533	515	219	245
21	AUV DIERENARTSENCOÖPERATIE, CUIJK	O	204	183	11%	(18)	83	79	(14)	411	367	1.941	1.864
22	BOERENBOND DEURNE, DEURNE	AV	187	116	61%	(26)	51	42	(23)	166	165	542	637
23	RIJNVALLEI, WAGENINGEN	AV	183	150	22%	(22)	68	62	(17)	311	299	2.305	2.275
24	HORTICOOP, BLEISWIJK	AV	162	144	13%	(23)	62	60	(16)	340	343	3.704	3.742
25	CONO KAASMAKERS, WESTBEEEMSTER	Z	160	133	20%	(21)	71	57	(25)	141	137	496	497
26	VDT, BARENDRECHT	V	140	155	-10%	(30)	9	8	(30)	5	3	105	119
27	BOERENBOND YSSELSTEYN-SAWECO, YSSELSTEYN	AV	138	107	29%	(27)	47	43	(21)	187	168	664	668
28	CR DELTA, ARNHEM	O	121	125	-3%	(16)	95	94	(10)	1.360	1.451	26.524	27.470
29	BGB, BLEISWIJK	V	111	99	13%	(29)	20	20	(29)	7	3	51	60
30	CZ ROUVEEN, ROUVEEN	Z	79	65	23%	(28)	30	24	(27)	97	90	300	265

AV = aan- en verkoop, Z = zuivel, V = afzet tuinbouw, O = overig

* Strikt genomen geen coöperatie

** Aantal medewerkers niet in fte

*** Leden zijn coöperaties